

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

**ΟΔΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2020-2021

ΠΑΤΡΑ 2020

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό Σημείωμα	3
Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών	4
Μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανιών	6

Παράρτημα: *Oι σπουδές για δίπλωμα μεταπτυχιακών σπουδών συνοπτικά*

Συντομογραφίες

ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΜΦ	Μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια
ΣΕ	Συντονιστική Επιτροπή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΕΚ	Επιβλέπων Καθηγητής
ΔΕ	Διπλωματική Εργασία
ΔΜΣ	Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΤΕΕ	Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Έργα ειδικότητας Πολιτικού Μηχανικού, όπως είναι τα κτηριακά, συγκοινωνιακά, υδραυλικά, λιμενικά και έργα προστασίας του περιβάλλοντος, αποτελούσαν ανέκαθεν σημαντικό τμήμα των βασικών υποδομών που στηρίζουν την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Οι σύγχρονες απαιτήσεις επιβάλλουν τη δημιουργία τέτοιων υποδομών, οι οποίες σε κλίμακα και συνθετότητα διαφέρουν σημαντικά από αντίστοιχα έργα παλαιότερων εποχών. Η κλίμακα και η συνθετότητα αυτών των υποδομών, καθώς επίσης και η αυξανόμενη συχνότητα εμφάνισης ακραίων φαινομένων που οφείλεται πιθανόν σε μεταβολές του κλίματος, επιβάλλουν το σχεδιασμό και τον ανασχεδιασμό με τρόπο που θα εξασφαλίζει ανθεκτικότητα, βιωσιμότητα και ευφυή τρόπο λειτουργίας σε βάθος χρόνου.

Ο σχεδιασμός τέτοιων υποδομών, η παρακολούθηση της λειτουργίας και η επαναφορά τους σε κανονική λειτουργία μετά από κλιμακωτά ή επαναλαμβανόμενα συμβάντα ή ακραία φαινόμενα, προϋποθέτει την εμπλοκή κατάλληλα εκπαιδευμένων μηχανικών. Αυτοί θα πρέπει να δύνανται να αξιοποιούν για το σχεδιασμό το ευρύτερο δυνατό φάσμα δεδομένων και καινοτόμες μεθόδους και να έχουν κατάλληλη τεχνογνωσία για προσφορά εξειδικευμένου έργου και για ανεξάρτητη και πρωτότυπη έρευνα. Στόχος του προτεινόμενου προγράμματος είναι η εκπαίδευση στελεχών που θα είναι σε θέση να αναλάβουν τέτοιους ρόλους, Για να συμβάλει στην πραγματοποίηση αυτού του στόχου, το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών επανίδρυσε το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΙΜΣ) και το λειτουργεί επικαιροποιημένο με τον γενικό τίτλο «**Σχεδιασμός Ανθεκτικών, Βιώσιμων και Ευφυών Υποδομών**».

Την αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της εκπαίδευσης σε θέματα ανθεκτικών, βιώσιμων και ευφυών υποδομών υπογραμμίζει ο αυξανόμενος αριθμός αντίστοιχων προγραμμάτων εκπαίδευσης διεθνώς. Η έλλειψη στον ελληνικό χώρο μεταπτυχιακών προγραμμάτων με τον προαναφερθέντα προσανατολισμό αποτελεί σημαντικό λόγο για τη λειτουργία του παρόντος μεταπτυχιακού προγράμματος. Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών οδηγούν στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) σε μία από τις τρεις Ειδικεύσεις:

- **Ειδίκευση Α:** Υλικά, Κατασκευές και Γεωτεχνικά Έργα Υψηλής Επιτελεστικότητας
- **Ειδίκευση Β:** Υδραυλική και Περιβαλλοντική Μηχανική για Βιώσιμες Υποδομές
- **Ειδίκευση Γ:** Ευφυή Συστήματα Μεταφορών & Διαχείρισης Έργων

Ο παρών Οδηγός Μεταπτυχιακών Σπουδών στοχεύει να δώσει με συνοπτικό τρόπο τις απαραίτητες πληροφορίες για την ενημέρωση των μεταπτυχιακών φοιτητών (ΜΦ). Πρόσθετες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα: <http://www.civil.upatras.gr/el/MetaptixiakhEkpaideysh/>

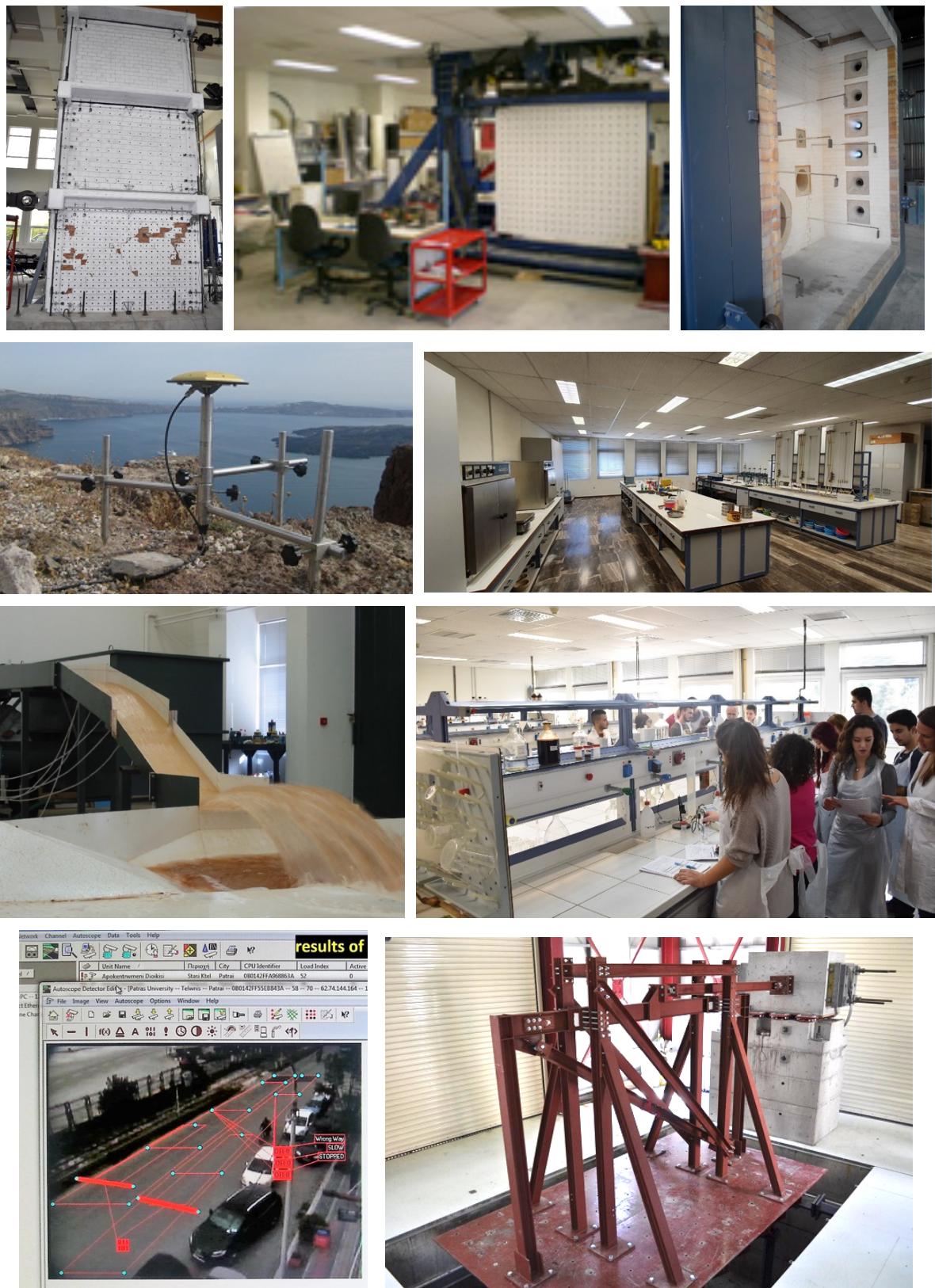
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών (www.civil.upatras.gr) ιδρύθηκε το 1972 και αρχικά λειτούργησε στο πλαίσιο της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών (ακαδ. έτος 1972-1973) - από το 1983 λειτουργεί ως διοικητικά ανεξάρτητη μονάδα. Από την έναρξη της λειτουργίας του μέχρι σήμερα έχουν αποφοιτήσει από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών πάνω από 5000 διπλωματούχοι Πολιτικοί Μηχανικοί, ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων στο προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών κυμαίνεται τα τελευταία χρόνια στους 1500 περίπου. Στο διεθνή πίνακα κατάταξης των πανεπιστημίων ανά θεματική περιοχή (QS World University Rankings by Subject) για το 2021 βρίσκεται στη θέση 151-200 παγκοσμίως.

Το προσωπικό του Τμήματος αποτελείται από 22 μέλη ΔΕΠ και 14 μέλη διοικητικής, εκπαιδευτικής, και τεχνικής υποστήριξης (Ε.Ε.ΔΙ.Π. 2, Ε.Τ.Ε.Π. 5, διοικητικοί υπάλληλοι 7). Στο Τμήμα λειτουργούν τρεις Τομείς (Κατασκευών, Γεωτεχνικής Μηχανικής και Υδραυλικής Μηχανικής καθώς και Τεχνολογίας του Περιβάλλοντος και Συγκοινωνιών) και οκτώ εργαστήρια:

- Κατασκευών (www.strulab.civil.upatras.gr)
- Μηχανικής και Τεχνολογίας Υλικών (www.sml.civil.upatras.gr)
- Γεωδαισίας και Γεωδαιτικών Εφαρμογών (www.geodesylab.civil.upatras.gr)
- Γεωτεχνικής Μηχανικής
- Υδραυλικής Μηχανικής (www.hydraulics.civil.upatras.gr)
- Διαχείρισης Τεχνικών Έργων, Υποδομών και Πόλεων (transp-upatras.weebly.com)
- Συστημάτων Μεταφορών και Βιώσιμης Κινητικότητας (www.civil.upatras.gr/el/Ereyna/Ergasthria/TransportationSystems/)
- Τεχνολογίας του Περιβάλλοντος (www.eel.civil.upatras.gr, www.hydrocrites.upatras.gr)

Τα παραπάνω συμπληρώνουν τα δύο Υπολογιστικά Κέντρα του Τμήματος και η εργαστηριακή μονάδα του Σεισμικού Προσομοιωτή (www.seisim.civil.upatras.gr).

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Από το ακαδ. έτος 2018-2019 το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών λειτουργεί νέο ΠΜΣ το οποίο οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) στο "Σχεδιασμό Ανθεκτικών, Βιώσιμων και Ευφυών Υποδομών" στις εξής ειδικεύσεις:

- *Eιδίκευση Α': Υλικά, κατασκευές και γεωτεχνικά έργα υψηλής επιτελεστικότητας*
- *Eιδίκευση Β': Υδραυλική και περιβαλλοντική μηχανική για βιώσιμες υποδομές*
- *Eιδίκευση Γ': Ευφυή συστήματα μεταφορών και διαχείρισης έργων*

Την ευθύνη για την οργάνωση και την εν γένει λειτουργία των μεταπτυχιακών σπουδών έχουν η Συνέλευση του Τμήματος (ΣΤ), η πενταμελής Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) και ο Διευθυντής Σπουδών του ΠΜΣ (ΔΣ). Για τη διετία 2020-2022 η Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ απαρτίζεται από τους καθ.: Ε. Μπούσια (Διευθυντής σπουδών), Θ. Καραβασίλη, Γ. Χορς, Ι. Μαναριώτη και Α. Χασιακό. Οι Τομείς του Τμήματος συμμετέχουν στις Ειδικεύσεις των Μεταπτυχιακών Σπουδών ως εξής:

Τομέας	Ειδίκευση
Κατασκευών	<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά, Κατασκευές και Γεωτεχνικά Έργα Υψηλής Επιτελεστικότητας
Γεωτεχνικής Μηχανικής και Υδραυλικής Μηχανικής	<ul style="list-style-type: none"> • Υδραυλική και Περιβαλλοντική Μηχανική για Βιώσιμες Υποδομές • Υλικά, Κατασκευές και Γεωτεχνικά Έργα Υψηλής Επιτελεστικότητας
Τεχνολογίας του Περιβάλλοντος και Συγκοινωνιών	<ul style="list-style-type: none"> • Ευφυή Συστήματα Μεταφορών και Διαχείρισης Έργων • Υδραυλική και Περιβαλλοντική Μηχανική για Βιώσιμες Υποδομές

Αριθμός και Κατηγορίες Εισακτέων

Σε κάθε ακαδημαϊκό έτος ο αριθμός εισακτέων για Μεταπτυχιακές Σπουδές στο Τμήμα είναι, κατ' ανώτατο όριο, 35. Για ΔΜΣ στο "Σχεδιασμό Ανθεκτικών, Βιώσιμων και Ευφυών Υποδομών" γίνονται δεκτοί:

- διπλωματούχοι ή πτυχιούχοι Τμημάτων Πολιτικών Μηχανικών Πανεπιστημίων ή Πολυτεχνείων της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής,
- διπλωματούχοι ή πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων Μηχανικών Πανεπιστημίων ή Πολυτεχνείων της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής,
- πτυχιούχοι Τμημάτων Σχολών Θετικών Επιστημών Πανεπιστημίων,
- πτυχιούχοι Στρατιωτικών Σχολών, ΤΕΙ και ΑΣΠΑΙΤΕ των Τμημάτων γνωστικού αντικειμένου συναφούς με αυτό του Πολιτικού Μηχανικού.
- Τελειόφοιτοι των προαναφερομένων Τμημάτων υπό την προϋπόθεση ότι θα έχουν ολοκληρώσει όλες τις υποχρεώσεις για την απονομή του διπλώματος ή του πτυχίου τους και θα έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τυχόν καθορισθείσες εξετάσεις προπτυχιακών μαθημάτων του Τμήματος, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 4.4 του Κανονισμού (ΦΕΚ Β' 3158/01.08.2018), μέχρι την έναρξη του πρώτου διδακτικού εξαμήνου του ΠΜΣ.

Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Οι φοιτητές που εγγράφονται στο ΠΜΣ υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν επιτυχώς σε έξι (6) εξαμηνιαία μαθήματα και να εκπονήσουν Διπλωματική Εργασία ή να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν επιτυχώς σε οκτώ (8) εξαμηνιαία μαθήματα (χωρίς υποχρέωση εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας).

Επιπλέον, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στις γενικές δραστηριότητες των μεταπτυχιακών σπουδών (π.χ. σεμινάρια, ειδικές διαλέξεις, ενημέρωση επί θεμάτων ερευνητικής μεθοδολογίας) και συμβάλλουν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του Τμήματος.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν την υποχρέωση επικούρησης κατά τη διεξαγωγή εξεταστικού έργου προπτυχιακών μαθημάτων (π.χ. επιτηρήσεις εξετάσεων) κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 του Κανονισμού. Η μη συμμετοχή φοιτητή/τριας στην επικούρηση εξεταστικού έργου που του/της έχει ανατεθεί έχει τις επιπτώσεις του άρθρου 8 του Κανονισμού.

Επιλογή Εισακτέων

Η Συντονιστική Επιτροπή των μεταπτυχιακών σπουδών εισηγείται κάθε χρόνο προς τη Συνέλευση του Τμήματος τη δημοσίευση ανακοίνωσης - πρόσκλησης για υποβολή αιτήσεων από ενδιαφερόμενους για εισαγωγή στις Μεταπτυχιακές Σπουδές κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος με σκοπό την απόκτηση ΔΜΣ. Με την ανακοίνωση καθορίζονται η προθεσμία υποβολής αιτήσεων, τα απαραίτητα δικαιολογητικά, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και η κατανομή των εισακτέων στις τρεις ειδικεύσεις του ΠΜΣ. Η δημοσίευση της ανακοίνωσης γίνεται από το Πανεπιστήμιο.

Τα κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών για ΔΜΣ περιλαμβάνουν τη συνάφεια των σπουδών του υποψηφίου με τις ειδικεύσεις του ΠΜΣ, την επίδοση στις σπουδές του (βαθμολογία, διπλωματική εργασία, διάρκεια σπουδών), την ερευνητική και επαγγελματική δραστηριότητα (εάν υπάρχει), τις συστατικές επιστολές, την προσωπική συνέντευξη (εφόσον ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή επιλογής) και τη γνώση της Αγγλικής γλώσσας (και της Ελληνικής για αλλοδαπούς). Ταυτόχρονα με την αίτησή του, κάθε ενδιαφερόμενος για Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δηλώνει την ειδίκευση που επιθυμεί να παρακολουθήσει.

Η επιλογή των εισακτέων για μεταπτυχιακές σπουδές γίνεται από τη Συντονιστική Επιτροπή, η οποία εκτελεί χρέη επιτροπής επιλογής εισακτέων, και επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η επιλογή γίνεται με ενιαία κριτήρια για όλες τις ειδικεύσεις. Εάν βάσει των ενιαίων κριτηρίων δεν μπορούν να καλυφθούν όλες οι προβλεπόμενες θέσεις για κάποια ειδίκευση, μπορεί να γίνει ανακατανομή των θέσεων αυτών στις υπόλοιπες ειδικεύσεις. Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων ολοκληρώνεται μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρίου.

Αρχική Εγγραφή

Η αρχική εγγραφή στο αρχείο μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 68 του Εσωτερικού Κανονισμού του Πανεπιστημίου Πατρών, ήτοι εντός του πρώτου δεκαπενθημέρου από την έναρξη κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου. Κατά την αρχική εγγραφή, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταθέτουν, επί πλέον των δικαιολογητικών που υπέβαλαν με την αίτησή τους, και τα εξής:

1. Δήλωση ατομικών στοιχείων.

2. Πιστοποιητικό εγγραφής στα Μητρώα Δήμου ή Κοινότητας ή επικυρωμένο φωτοαντίγραφο τις αστυνομικής ταυτότητας.
3. Υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/86 στην οποία δηλώνουν ότι δεν φοιτούν σε άλλο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.
4. Τέσσερις (4) φωτογραφίες τύπου αστυνομικής ταυτότητας.

Η μη πραγματοποίηση εκ μέρους του ενδιαφερομένου της αρχικής εγγραφής μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία ισοδυναμεί με μη αποδοχή της έγκρισης για εισαγωγή στις μεταπτυχιακές σπουδές του Τμήματος. Για λόγους εξαιρετικής ανάγκης, είναι εφικτή η εγγραφή εντός μηνός από τη λήξη της προθεσμίας, με απόφαση της Συνέλευσης μετά από αιτιολογημένη αίτηση του ενδιαφερομένου, που υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από τη λήξη της προθεσμίας εγγραφής.

Κατά την αρχική εγγραφή, ο φοιτητής δηλώνει σε ειδικό έντυπο τα μεταπτυχιακά μαθήματα που θα παρακολουθήσει κατά το πρώτο εξάμηνο των σπουδών του. Το έντυπο αυτό κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος αφού υπογραφεί από το μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής στην ειδίκευση σπουδών του:

- Για την Ειδίκευση Α', από τον καθ. Ε. Μπούσια ή τον καθ. Θ. Καραβασίλη
- Για την Ειδίκευση Β', από τον καθ. Γ. Χορς ή τον καθ. Ι. Μαναριώτη
- Για την Ειδίκευση Γ', από τον καθ. Α. Χασιακό.

Εκτός της κατάθεσης του ειδικού εντύπου στη Γραμματεία του Τμήματος, ο ΜΦ εγγράφεται και στην Ηλεκτρονική Γραμματεία εντός της προθεσμίας που ανακοινώνει η Γραμματεία του Τμήματος.

Υποψήφιοι μη Πολιτικοί Μηχανικοί, απόφοιτοι Πολυτεχνικών Σχολών, οφείλουν, εφόσον επιλεγούν, να εξεταστούν επιτυχώς σε τέσσερα (4) προπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος, ενώ απόφοιτοι μη Πολυτεχνικών Σχολών σε έξι (6) προπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος πριν την εγγραφή τους στο πρόγραμμα. Οι ημερομηνίες διεξαγωγής των εξετάσεων καθορίζονται στη πρόσκληση. Τα ανά ειδίκευση του ΠΜΣ εξεταζόμενα μαθήματα, όπως αναφέρονται στο Παράρτημα 4 του Κανονισμού (ΦΕΚ Β' 3158/01.08.2018), είναι τα εξής:

Προπτυχιακά μαθήματα για την Ειδίκευση Α'

Απόφοιτοι Πολυτεχνικών Σχολών	Απόφοιτοι άλλων Σχολών
Σχεδιασμός γραμμικών στοιχείων οπλισμένου σκυροδέματος	Σχεδιασμός γραμμικών στοιχείων (μέγεθος γραμματοσειράς) οπλισμένου σκυροδέματος
Σχεδιασμός Μεταλλικών στοιχείων	Σχεδιασμός Μεταλλικών στοιχείων
Εδαφομηχανική Ι	Εδαφομηχανική Ι
Ανάλυση γραμμικών φορέων με μητρώα	Ανάλυση γραμμικών φορέων με μητρώα Μηχανική των υλικών Ανάλυση κατασκευών με τη μέθοδο των πεπερασμένων στοιχείων

Προπτυχιακά μαθήματα για την Ειδίκευση Β'

Απόφοιτοι Πολυτεχνικών Σχολών	Απόφοιτοι άλλων Σχολών
Υδραυλική	Υδραυλική
Υδρολογία	Υδρολογία
Καθαρισμός Νερού	Καθαρισμός Νερού
Επεξεργασία Λυμάτων	Επεξεργασία Λυμάτων Ρευστομηχανική Περιβαλλοντική Χημεία

Προπτυχιακά μαθήματα για την Ειδίκευση Γ'

Απόφοιτοι Πολυτεχνικών Σχολών	Απόφοιτοι άλλων Σχολών
Τεχνική της Κυκλοφορίας	Τεχνική της Κυκλοφορίας
Σχεδιασμός Οδών	Σχεδιασμός Οδών
Διαχείριση Τεχνικών Έργων	Διαχείριση Τεχνικών Έργων
Ανάλυση & Σχεδιασμός Μεταφορών I	Ανάλυση & Σχεδιασμός Μεταφορών I Ευφύη Συστήματα Μεταφορών Οργάνωση Έργων και Εργοταξίων

Ανανέωση Εγγραφής

Οι ΜΦ υποχρεούνται να ανανεώνουν την εγγραφή τους ανά εξάμηνο σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 69 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Η ανανέωση γίνεται με χρήση ειδικού εντύπου εντός των δύο πρώτων εβδομάδων του αντίστοιχου διδακτικού εξαμήνου.

Στο ειδικό έντυπο ανανέωσης εγγραφής αναγράφονται οι τίτλοι των μαθημάτων που θα παρακολουθήσει ο ΜΦ ή η ένδειξη "έρευνα". Το έντυπο υπογράφεται από τον επιβλέποντα του μεταπτυχιακού φοιτητή ή, αν δεν έχει ορισθεί επιβλέπων, από μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της ειδίκευσης που ακολουθεί ο ΜΦ και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος. Εκτός της κατάθεσης του ειδικού εντύπου στη Γραμματεία του Τμήματος, ο ΜΦ εγγράφεται και στην Ηλεκτρονική Γραμματεία εντός της προθεσμίας που ανακοινώνει η Γραμματεία του Τμήματος.

Αντικατάσταση μαθήματος (πλην των υποχρεωτικών) επιτρέπεται κατά τις τρεις πρώτες εβδομάδες κάθε διδακτικού εξαμήνου. Το ειδικό έντυπο υπογράφεται από τον επιβλέποντα του ΜΦ ή αν δεν έχει ορισθεί επιβλέπων, από εκπρόσωπο της κατεύθυνσης στη ΣΕ, πριν κατατεθεί στη Γραμματεία του Τμήματος. Εάν η αντικατάσταση μαθήματος γίνει σε χρόνο που δεν είναι δυνατή η πρόσβαση του φοιτητή στην Ηλεκτρονική Γραμματεία, η μεταβολή καταχωρείται στην Ηλεκτρονική Γραμματεία από τη Γραμματεία του Τμήματος μετά από απόφαση της Συνέλευσης.

Φοιτητής, που δεν ανανέωσε την εγγραφή του για ένα (1) εξάμηνο και δεν έχει ζητήσει αναστολή, χάνει την ιδιότητα του ΜΦ και διαγράφεται από τα μητρώα του ΠΜΣ.

Αναστολή φοίτησης μπορεί να γίνει για δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα με απόφαση της Συνέλευσης, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του ενδιαφερόμενου ΜΦ (την οποία συνυπογράφει και ο επιβλέπων) και εισήγηση της ΣΕ.

Διάρκεια Σπουδών - Μερική Φοίτηση - Διδακτικό Ημερολόγιο

Η ελάχιστη διάρκεια σπουδών είναι δύο (2) εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου εκπόνησης της ΔΕ. Η ανώτατη διάρκεια φοίτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του χρόνου της κανονικής διάρκειας φοίτησης, ήτοι τα τέσσερα (4) εξάμηνα.

Δυνατότητα μερικής φοίτησης παρέχεται (α) σε εργαζόμενους φοιτητές, και (β) σε εξαιρετικές περιπτώσεις και σε μη εργαζόμενους φοιτητές. Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν σχετική αίτηση, στην οποία επισυνάπτουν τα κατάλληλα στοιχεία που τεκμηριώνουν τους λόγους, για τους οποίους ζητούν να ενταχθούν σε καθεστώς μερικής φοίτησης. Για την αποδοχή της αίτησης εισηγείται η ΣΕ και αποφασίζει η Συνέλευση.

Ο ΔΣ καταρτίζει και ανακοινώνει το ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων και εξετάσεων κάθε εξαμήνου τουλάχιστον ένα δεκαήμερο πριν από την έναρξη του εξαμήνου και των εξετάσεων, αντιστοίχως. Οι περίοδοι των μαθημάτων και των εξετάσεων του ΠΜΣ ακολουθούν το ακαδημαϊκό ημερολόγιο, το οποίο καταρτίζεται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Πατρών.

Εγγραφή σε Μαθήματα

Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα αντιστοιχεί σε 7,5 Πιστωτικές Μονάδες (ΠΜ) που περιλαμβάνουν διδασκαλία και, κατά περίπτωση, εργαστηριακή άσκηση και εργασίες πεδίου. Η Διπλωματική Εργασία αντιστοιχεί σε 15 ΠΜ. Το σύνολο των ΠΜ που απαιτούνται για την απόκτηση του ΔΜΣ είναι 60.

Κάθε ΜΦ σε καθεστώς κανονικής φοίτησης (όχι μερικής) εγγράφεται στο πρώτο εξάμηνο σπουδών σε τέσσερα μαθήματα που αντιστοιχούν σε 30 ΠΜ και στο δεύτερο εξάμηνο σε τέσσερα μαθήματα ή σε και τη Διπλωματική Εργασία (εφόσον έχει επιλέξει να κάνει ΔΕ). Οι ΜΦ σε καθεστώς μερικής φοίτησης οφείλουν να εγγράφονται σε δύο μαθήματα ανά εξάμηνο (στο τελευταίο εξάμηνο δύο μαθήματα ή τη Διπλωματική Εργασία), που αντιστοιχούν σε δεκαπέντε (15) ΠΜ σε κάθε εξάμηνο, και να ολοκληρώνουν τις σπουδές τους σε τέσσερα (4) εξάμηνα.

Οι ΜΦ κάθε ειδίκευσης του ΠΜΣ επιλέγουν μαθήματα από τον κατάλογο των μαθημάτων της ειδίκευσης. Στον κατάλογο αυτό μπορούν να περιλαμβάνονται και μαθήματα που διδάσκονται σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών μετά από εισήγηση της ΣΕ, απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος και έγκριση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου.

Τα μεταπτυχιακά μαθήματα και το περιεχομένό τους δίδονται, ανά ειδίκευση, στην ιστοσελίδα του Τμήματος: www.civil.upatras.gr/el/MetaptixiakhEkpaideysh/Mathimata/

Συμμετοχή στο Πρόγραμμα ERASMUS+

Οι ΜΦ μπορούν με αιτιολογημένη αίτησή τους να ζητήσουν να μεταβούν σε ΑΕΙ της αλλοδαπής στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS+ για παρακολούθηση μαθημάτων ή για εκπόνηση μέρους της ΔΕ. Η αίτηση συνοδεύεται από σχετική επιστολή του ΕΚ. Εφόσον ο ΜΦ πρόκειται να παρακολουθήσει μαθήματα, στην επιστολή καθορίζονται τα μαθήματα αυτά. Επί του αιτήματος αποφασίζει η Συνέλευση μετά από εισήγηση της ΣΕ και της Επιτροπής ERASMUS.

Παρακολούθηση Μαθημάτων

Η παρακολούθηση της διδασκαλίας των μαθημάτων και των ασκήσεων είναι υποχρεωτική. Μεταπτυχιακός φοιτητής που απουσιάζει από περισσότερες του 1/6 των ωρών διδασκαλίας και ασκήσεων δεν γίνεται δεκτός στην τελική εξέταση του μαθήματος και βαθμολογείται υποχρεωτικά με μηδέν στο μάθημα.

Βαθμολογία - Εξετάσεις Μαθημάτων

Η επίδοση σε κάθε μάθημα ελέγχεται και αξιολογείται από τον/τους διδάσκοντα/ντες και βαθμολογείται με την ισχύουσα, για τους προπτυχιακούς φοιτητές, κλίμακα βαθμολογίας (μηδέν έως δέκα, ελάχιστος βαθμός επιτυχίας το πέντε), με διαβαθμίσεις ακέραιας ή μισής μονάδας. Η βαθμολογία των ΜΦ στα μαθήματα που παρακολουθούν καταχωρείται από τον διδάσκοντα στην Ηλεκτρονική Γραμματεία και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος σε έντυπη μορφή εντός της προθεσμίας που ορίζεται από

τη Γραμματεία του Τμήματος. Ο ΜΦ δύναται να εξεταστεί στα μαθήματα και των δύο εξαμήνων κατά την επαναληπτική εξέταση του Σεπτεμβρίου.

Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα ή υπέρβασης του ορίου απουσιών, ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει τη δυνατότητα να επαναλάβει το μάθημα ή να το αντικαταστήσει με άλλο (εφόσον δεν πρόκειται για υποχρεωτικό μάθημα), με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα ή, αν δεν έχει ορισθεί επιβλέπων, μέλους της ΣΕ της ειδίκευσης που ακολουθεί ο ΜΦ. Σε περίπτωση δεύτερης αποτυχίας σε μάθημα, στην οποία δεν προσμετράται η τυχόν αποτυχία σε εξέταση μαθήματος κατά την επαναληπτική εξέταση του Σεπτεμβρίου, ο ΜΦ διαγράφεται από το Πρόγραμμα, εκτός εάν το μάθημα είναι το τελευταίο. Αντικατάσταση μετά από αποτυχία μπορεί να γίνει μόνο για ένα μάθημα και μόνο εφόσον αυτό δεν είναι υποχρεωτικό.

Σε περίπτωση δεύτερης αποτυχίας στο τελευταίο μάθημα, με το οποίο ο ΜΦ ολοκληρώνει τις υποχρεώσεις του στο ΠΜΣ, μετά από αίτησή του, δίνεται η δυνατότητα επανεξέτασής του από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή, η οποία θα ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

Στα πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας που χορηγούνται από τη Γραμματεία του Τμήματος αναγράφονται αναλυτικά οι βαθμοί όλων των συμμετοχών στις εξετάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των κάτω του πέντε.

Επιβλέπων Καθηγητής

Για κάθε ΜΦ, το αργότερο εντός ενός μηνός από την έναρξη των μεταπτυχιακών μαθημάτων του πρώτου εξαμήνου σπουδών του φοιτητή, ορίζεται από τη Συνέλευση, μετά από πρόταση της ΣΕ, ένα μέλος ΔΕΠ, διδάσκων του προγράμματος, ως Επιβλέπων Καθηγητής (ΕΚ) που έχει την ευθύνη καθοδήγησης του φοιτητή στην επιλογή μαθημάτων και επίβλεψης της ερευνητικής του εργασίας. Μέχρι τον ορισμό του, χρέη επιβλέποντος ως προς την καθοδήγηση του φοιτητή για την επιλογή μαθημάτων εκτελεί το μέλος της ΣΕ της ειδίκευσης που ακολουθεί ο ΜΦ.

Για τον ορισμό του ΕΚ, ο ενδιαφερόμενος φοιτητής συμπληρώνει ειδικό έντυπο όπου εκφράζει την προτίμησή του και στο οποίο καταχωρείται η σύμφωνη γνώμη του προτεινόμενου ΕΚ. Ο ΜΦ έχει τη δυνατότητα να ζητήσει αλλαγή επιβλέποντος και ο ΕΚ έχει τη δυνατότητα να ζητήσει απαλλαγή από τον ορισμό του. Επί των αιτήσεων αποφασίζει η Συνέλευση.

Θεματική Περιοχή Διπλωματικής Εργασίας για ΔΜΣ

Περί το τέλος του πρώτου εξαμήνου σπουδών, οι ΜΦ οι οποίοι επιλέγουν να εκπονήσουν διπλωματική εργασία (ΔΕ), συμπληρώνουν και υποβάλουν ειδικό έντυπο, το οποίο συνυπογράφει και ο ΕΚ, στο οποίο καταγράφουν τη θεματική περιοχή της ΔΕ.

Συγγραφή - Παρουσίαση - Βαθμολόγηση Διπλωματικής Εργασίας

Η γλώσσα συγγραφής της διπλωματικής εργασίας είναι η Ελληνική. Σε ειδικές περιπτώσεις και μετά από αιτιολογημένη πρόταση του ΜΦ και του ΕΚ, εισήγηση της ΣΕ και απόφαση της Συνέλευσης, η ΔΕ μπορεί να γραφεί στα Αγγλικά, με υποχρεωτική – για τους Έλληνες φοιτητές – συγγραφή εκτενούς περίληψης τουλάχιστον 10 σελίδων στην Ελληνική γλώσσα. Θέματα που αφορούν στη συγγραφή της ΔΕ παρατίθενται στο Παράρτημα 2 του Κανονισμού (ΦΕΚ Β' 3158/01.08.2018).

Λογοκλοπή

Οποιοδήποτε παράπτωμα ή παράβαση ακαδημαϊκής δεοντολογίας παραπέμπεται για αντιμετώπιση του προβλήματος στη Συνέλευση. Ως παραβάσεις θεωρούνται και τα παραπτώματα της αντιγραφής ή της λογοκλοπής και γενικότερα κάθε παράβαση των διατάξεως περί πνευματικής ιδιοκτησίας από ΜΦ κατά τη συγγραφή εργασιών στο πλαίσιο των μαθημάτων ή την εκπόνηση της ΔΕ (απόφαση Συγκλήτου 115/25.04.2017).

Λογοκλοπή θεωρείται η αντιγραφή εργασίας κάποιου/ας άλλου/ης, καθώς και η χρησιμοποίηση εργασίας άλλου/ης – δημοσιευμένης ή μη - χωρίς τη δέουσα αναφορά. Η αντιγραφή οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, ακόμη και από μελέτες του/της ιδίου/ας του/της ΜΦ, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος για διαγραφή του/της ΜΦ (Άρθρο 10, Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών).

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή - Εξέταση Διπλωματικής Εργασίας

Για την εξέταση της μεταπτυχιακής ΔΕ, ορίζεται από τη Συνέλευση, μετά από εισήγηση του ΕΚ, κατά προτίμηση ταυτοχρόνως με τον ορισμό της Θεματικής Περιοχής ΔΕ, Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή (ΤΕΕ), στην οποία συμμετέχουν ο ΕΚ και δύο (2) άλλα μέλη ΔΕΠ ή διδάσκοντες του ΠΜΣ ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ', οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και ανήκουν στην ίδια ή συγγενή ειδίκευση με αυτή, στην οποία εκπονήθηκε η εργασία.

Η παρουσίαση γίνεται σε ανοικτό ακροατήριο ενώπιον της ΤΕΕ, η οποία την βαθμολογεί. Η βαθμολόγηση στηρίζεται στην αξιολόγηση του επιστημονικού περιεχομένου, της αρτιότητας του κειμένου και της ποιότητας της παρουσίασης. Η έγκριση της ΔΕ μπορεί να ληφθεί και με τη σύμφωνη γνώμη μόνο των δύο μελών της ΤΕΕ, τα οποία και βαθμολογούν. Μαζί με το βαθμό της ΔΕ κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος και ένα αντίγραφο της εργασίας σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Ο ΕΚ καταχωρεί τον βαθμό της ΔΕ και στην Ηλεκτρονική Γραμματεία.

Σε περίπτωση αποτυχίας στην εξέταση της ΔΕ, ο ΜΦ μπορεί να επανεξετασθεί για μια ακόμη φορά, όχι νωρίτερα από τρεις μήνες, ούτε αργότερα από έξι, από την προηγούμενη εξέταση. Σε περίπτωση δεύτερης αποτυχίας ο ΜΦ διαγράφεται από το Πρόγραμμα μετά από απόφαση της Συνέλευσης.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, εφόσον εγκριθεί από την ΤΕΕ, αναρτάται στο αποθετήριο ΝΗΜΕΡΤΗΣ του Πανεπιστημίου Πατρών.

Απονομή και Βαθμός Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και λαμβάνει το ΔΜΣ, όταν εκπληρώσει όλες τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις από το ΠΜΣ και τους Κανονισμούς. Η απονομή του ΔΜΣ αποφασίζεται από τη Συνέλευση μετά από εισήγηση του Διευθυντή Σπουδών, μετά το τέλος των εξεταστικών περιόδων. Για την απονομή του ΔΜΣ, απαιτείται προαγωγικός βαθμός σε όλα τα μεταπτυχιακά μαθήματα και στη ΔΕ. Αν η εν λόγω προϋπόθεση δεν επιτευχθεί μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία, ο ΜΦ δικαιούται απλού πιστοποιητικού επιτυχούς παρακολούθησης των μαθημάτων, στα οποία έλαβε προαγωγικό βαθμό, και αποχωρεί.

Ο βαθμός του ΔΜΣ προκύπτει από τον σταθμικό μέσο όρο των μαθημάτων του ΠΜΣ και της Διπλωματικής Εργασίας (η στάθμιση γίνεται με βάση τις ΠΜ των μαθημάτων και της ΔΕ) και υπολογίζεται, με ακρίβεια δεύτερου δεκαδικού ψηφίου.

Στα απονεμόμενα ΔΜΣ αναγράφεται χαρακτηρισμός: "Καλώς", "Λίαν Καλώς", Καλώς". Ο χαρακτηρισμός αντιστοιχεί σε: "Άριστα" για βαθμολογία από 8,50 έως 10, "Λίαν Καλώς" για βαθμολογία από 6,50 έως 8,49 και "Καλώς" για βαθμολογία από 5 έως 6,49. Η απονομή των τίτλων ΔΜΣ εγκρίνεται από τη Συνέλευση Τμήματος.

Παράρτημα Διπλώματος

Το ΔΜΣ συνοδεύεται από παράρτημα διπλώματος στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, το οποίο, μεταξύ άλλων, περιέχει πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια και το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, τα προσόντα και την εξειδίκευση που απέκτησε ο πτυχιούχος και τη βαθμολογία του σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων (ECTS).

Ορκωμοσία - Τελετουργικό Απονομής ΔΜΣ

Για την ορκωμοσία οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πρέπει να καταθέσουν:

1. Έντυπο Αίτησης Ορκωμοσίας
2. Βεβαίωση από την Κεντρική Βιβλιοθήκη - Αποθετήριο ΝΗΜΕΡΤΗΣ, ότι έγινε κατάθεση Ηλεκτρονικού Αρχείου και Ανάτυπο της Διατριβής.
3. Τη φοιτητική ταυτότητα, ή Δήλωση απώλειας αυτής ή μη παραλαβής αυτής.
4. Υπεύθυνη Δήλωση, στην οποία αναφέρουν ότι:
  - α) Δεν έχουν εκκρεμότητες με τη Κεντρική Βιβλιοθήκη
  - β) Δεν έχουν εκκρεμότητες με τη Φοιτητική Μέριμνα (σίτισης, στέγασης).

Η απονομή των ΔΜΣ γίνεται τουλάχιστον δύο φορές κατ' έτος, ενιαία για όλα τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα, σε ειδική δημόσια τελετή, στην οποία παρίστανται ο Πρύτανης, οι Πρόεδροι των Τμημάτων και όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές, που έχουν εκπληρώσει τις προϋποθέσεις απονομής ΔΜΣ.

Κατά το διάστημα μέχρι την απονομή του ΔΜΣ χορηγείται από τη Γραμματεία πιστοποιητικό ολοκλήρωσης των σπουδών, στο οποίο αναφέρεται η ημερομηνία αποφοίτησης.

Φοιτητικές Παροχές

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Στο ΠΜΣ δεν προβλέπονται τέλη φοίτησης, αλλά ούτε και φοιτητικές υποτροφίες. Οι ΜΦ δικαιούνται τις παροχές φοιτητικής μέριμνας καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και μέχρι τη συμπλήρωση ενός μέγιστου χρόνου, που είναι δύο χρόνια για ΔΜΣ.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που δεν έχουν άλλη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, δικαιούνται πλήρη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) με κάλυψη των σχετικών δαπανών από τον Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ).

Οι ΜΦ μπορούν να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα που εκτελούνται μέσω της Επιτροπής Ερευνών και να αμείβονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την Επιτροπή Ερευνών ποσά για ερευνητές. Η οικονομική ενίσχυση κάθε ΜΦ δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά το ποσό που καθορίζεται από την Επιτροπή Ερευνών ως αμοιβή για τους μεταπτυχιακούς ερευνητές. Στους ΜΦ

μπορεί να χορηγούνται ακόμη αμοιβές από προγράμματα παροχής εξειδικευμένων επιστημονικών και τεχνολογικών υπηρεσιών ή και άλλες αμοιβές, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Οι ΜΦ μπορεί να προσλαμβάνονται από το Πανεπιστήμιο Πατρών με ωριαία αντιμισθία για να επικουρούν τους Καθηγητές και Λέκτορες στην άσκηση των φοιτητών, τη διεξαγωγή φροντιστηρίων, εργαστηριακών ασκήσεων και διόρθωση ασκήσεων.

Με μια Ματιά

Στην επόμενη σελίδα παρουσιάζονται συνοπτικά, οι **υποχρεώσεις των φοιτητών για το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών**. Οι πληροφορίες διατίθενται και στην ιστοσελίδα του Τμήματος: www.civil.upatras.gr/el/MetaptixiakhEkpaideysh/memiamatia/.

ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΔΜΣ) ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ*
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΩΝ, ΒΙΩΣΙΜΩΝ και ΕΥΦΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ειδικεύσεις

- Α' Υλικά, Κατασκευές και Γεωτεχνικά Έργα Υψηλής Επιτελεστικότητας,
- Β' Υδραυλική και Περιβαλλοντική Μηχανική για Βιώσιμες Υποδομές
- Γ' Ευφυή Συστήματα Μεταφορών και Διαχείρισης Έργων.

Γενικά: Διάρκεια σπουδών: 2 εξάμηνα. Για μερική φοίτηση, τέσσερα (4) εξάμηνα.

Δυνατές Επιλογές:

- (α) Οκτώ (8) μαθήματα (4 ανά εξάμηνο), χωρίς υποχρέωση εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας (ΔΕ).
(β) Έξι (6) μαθήματα (4 στο πρώτο και 2 στο δεύτερο εξάμηνο) και εκπόνηση ΔΕ στο δεύτερο εξάμηνο). Κατά την μερική φοίτηση, 2 μαθήματα ανά εξάμ. στα 3 πρώτα εξάμ. και στο 4° εξάμ. ΔΕ ή 2 μαθήματα.

Οδηγίες και Υποχρεώσεις Φοιτητών για ΔΜΣ	Προθεσμία
1. Εγγραφή σε κάθε εξάμηνο. 2. Κατάθεση ειδικού εντύπου δήλωσης μαθημάτων (από τον κατάλογο κάθε ειδικευσης). 3. Εγγραφή στην Ηλεκτρονική Γραμματεία.	Εντός των δύο πρώτων εβδομάδων του αντιστοίχου διδακτικού εξαμήνου.
Κατάθεση εντύπου ορισμού επιβλέποντος (συμβούλου) στη Γραμματεία.	Εντός ενός (1) μηνός από την έναρξη των μαθημάτων του πρώτου εξαμήνου σπουδών του φοιτητή.
Αντικατάσταση μαθήματος (πλην των υποχρεωτικών) επιτρέπεται (συμπλήρωση ειδικού εντύπου στη Γραμματεία).	Εντός των τριών (3) πρώτων εβδομάδων κάθε εξαμήνου.
Κατάθεση στη Γραμματεία: 1. εντύπου ανακοίνωσης θεματικής περιοχής της ΔΕ (για τους φοιτητές που επιλέγουν να εκπονήσουν ΔΕ), 2. εντύπου προτεινόμενου επιβλέποντος διπλωματικής, αμφότερα με συνυπογραφή του επιβλέποντος. Πρόταση του επιβλέποντος για προτεινόμενη 3μελή εξεταστική επιτροπή (ΤΕΕ).	Περί το τέλος του πρώτου εξαμήνου σπουδών του φοιτητή.
Προφορική εξέταση της Διπλωματικής Εργασίας από την 3μελή εξεταστική επιτροπή σε ανοικτό ακροατήριο.	Πριν από την συμπλήρωση της προβλεπόμενης μέγιστης διάρκειας σπουδών.
Επανεξέταση σε περίπτωση αποτυχίας στην εξέταση της Διπλωματικής Εργασίας.	Όχι ενωρίτερα από τρεις μήνες ούτε αργότερα από έξι μήνες από την προηγούμενη εξέταση.
Υποβολή της Διπλωματικής Εργασίας μετά την έγκρισή της σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (pdf) στη Γραμματεία του Τμήματος.	Εντός της μέγιστης προβλεπόμενης διάρκειας σπουδών.
Πρόσθετες Πληροφορίες	
• Φοιτητής που δεν ανανέωσε την εγγραφή του για ένα εξάμηνο και δεν έχει ζητήσει αναστολή φοίτησης, διαγράφεται. • Η παρακολούθηση των μαθημάτων και των ασκήσεων είναι υποχρεωτική . Μεταπτυχιακός φοιτητής που απουσιάζει από περισσότερες του 1/6 των ωρών διδασκαλίας και ασκήσεων δεν γίνεται δεκτός στην τελική εξέταση του μαθήματος και βαθμολογείται υποχρεωτικά με μηδέν στο μάθημα. • Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα, ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα να το επαναλάβει ή να το αντικαταστήσει με άλλο (εφόσον δεν πρόκειται για υποχρεωτικό μάθημα), με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος. Σε περίπτωση που το επαναλάβει και αποτύχει για δεύτερη φορά (τυχόν αποτυχία στην επαναληπτική εξέταστική του Σεπτεμβρίου δεν προσμετράται), τότε ο φοιτητής διαγράφεται, εκτός αν το μάθημα είναι το τελευταίο. Στην περίπτωση αυτή εξετάζεται από τριμελή επιτροπή. Αντικατάσταση μετά από αποτυχία μπορεί να γίνει μόνο για ένα μάθημα και εφόσον αυτό δεν είναι υποχρεωτική. • Η επικούρηση κατά τη διεξαγωγή εξετάσεων προπτυχιακών μαθημάτων είναι υποχρεωτική . • Η λογοκλοπή μπορεί να στοιχειοθετήσει λόγο διαγραφής του φοιτητή. • Η ανάρτηση της ΔΕ στο αποθετήριο “Νημερτής” της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών αποτελεί προϋπόθεση για την απονομή του ΔΜΣ.	

* Περισσότερες λεπτομέρειες δίνονται στον **Κανονισμό των Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην ιστοσελίδα: <http://www.civil.upatras.gr/el/MetaptixiakhEkipaideysh/Kanonismoi/>.**